

Successieplanning

Hebt u de stap
al gezet?

Successieplanning

➤ Plan uw successie, voor uw erfgenamen en uzelf	06
➤ Complexe materie, regionaal verschillend	07
➤ De basisprincipes van het erfrecht	10
→ Wat zit er in uw nalatenschap?	11
U bent alleenstaand, weduwe/weduwnaar of gescheiden	
U bent gehuwd	
→ Wie zijn uw erfgenamen en wat erven ze?	17
Als u niets speciaals regelt (via een huwelijkscontract, testament...)	
Kan u zelf de verdeling van uw nalatenschap regelen?	
➤ De basisprincipes van de successierechten of erfbelasting	26
→ Hoeveel bedragen uw successierechten of erfbelasting?	27
→ Wat doen voor de nalatenschapsaangifte?	33
→ Hoe wordt de waarde van uw erfgoederen bepaald?	34
→ Wanneer moet u successierechten of erfbelasting betalen?	35
➤ Hoe kan u uw nalatenschap optimaliseren?	38
→ De schenking	39
→ Het testament	47
→ De levensverzekering	53
→ Het beding van aanwas en de tontine	54
→ Bijkomende mogelijkheden voor gehuwden	55
➤ Verklarende woordenlijst	58

“U gaat best regelmatig na of uw successieplanning nog aansluit bij uw huidige situatie.”

Plan uw successie, voor uw erfgenamen en uzelf

Belfius Bank informeert u graag over successieplanning. Een hot item. Want ieder van ons is ermee bezig en het is een bijzonder gevoelige materie. Ze heeft te maken met uw idealen en streefdoelen, met wie u liefhebt en wil beschermen, met wat u hebt opgebouwd en wat u wil vrijwaren.

Successieplanning is een complexe materie, door de wirwar van wetten en de spraakverwarring die er rond bestaat. Toch is op het vlak van successieplanning bijzonder veel mogelijk zonder ingewikkelde constructies.

Waarom?

Er zijn tal van goede redenen om actief aan successieplanning te doen. Het is dus geen overbodige luxe. Want dankzij een goede successieplanning kan u:

- beschermen wie u liefhebt
- ervoor zorgen dat er geen ruzie ontstaat wanneer u er niet meer bent
- vermijden dat uw erfgenamen te veel successierechten of erfbelasting betalen
- vrijwaren wat u hebt opgebouwd
- ervoor zorgen dat wat u in gedachten hebt werkelijk gebeurt, als u er niet meer bent

Wanneer?

U doet automatisch aan successieplanning...

- ... wanneer u in het huwelijksbootje stapt of wettelijk gaat samenwonen
- ... bij de geboorte van uw kinderen
- ... wanneer u een levensverzekering afsluit of een testament opmaakt

Bij elk van deze stappen maakt u – al dan niet bewust – keuzes in uw successieplanning. Maar naderhand wijzigt uw situatie: uw wensen veranderen, uw hebben en houden groeit, de relatie met uw partner of kinderen verandert. Best gaat u regelmatig na of uw successieplanning – zoals u ze bewust of onbewust vastlegde – nog aansluit bij uw huidige situatie.

Is successieplanning voor iedereen nodig of nuttig?

Soms zijn de stappen die u onbewust zette in uw successieplanning – uw huwelijkscontract, de geboorte van uw kinderen – voldoende om uw geliefden te beschermen. En de overheden van de drie gewesten verlaagden de laatste jaren de tarieven voor successierechten of erfbelasting: velen onder ons genieten nu relatief lage successierechten of erfbelasting. Maar in sommige gevallen kan een actieve tussenkomst meer schelen dan een slok op de borrel. En soms is een actieve tussenkomst noodzakelijk om uw wensen te kunnen realiseren.

Hoe?

Successieplanning is even complex als het leven zelf. Deze brochure kan u geen persoonlijke, sluitende oplossing aanbieden. Wellicht hebt u na het lezen wel een idee van wat u wil en wat, ruwweg, uw mogelijkheden zijn.

Dit alles bespreekt u best met uw financieel adviseur in uw Belfius-kantoor. Hij kan rekenen op een team van experts in successieplanning, zodat hij ook de meest ingewikkelde vragen kan beantwoorden.

> In deze brochure ligt de nadruk op de verdeling van roerende goederen, meer bepaald geldsommen. De verdeling van onroerende goederen is echter ook een belangrijke en vaak complexe materie. We raden u aan om hierover te spreken met uw financieel adviseur die u eventueel kan doorverwijzen naar de juiste interne of externe expert.

> Daarnaast behandelt deze brochure enkel de successieplanning van uw privépatrimonium. Voor het nalaten van uw onderneming contacteert u best uw Business Banking-specialist, die een beroep kan doen op bekwame professionals.

> Sinds 1/1/2015 bestaan in het Vlaams Gewest de termen 'successierechten' en 'schenkingsrechten'/schenkbelasting niet meer. We spreken sindsdien in het Vlaams Gewest van 'erfbelasting' en 'schenkbelasting'.

Een wet die de raad over nalatenschaps- en financiële planning regelt?

Sinds 1 november 2014 is de wet op de financiële planning van kracht. Ze regelt het advies op het gebied van nalatenschaps- en financiële planning.

Voor persoonlijke raad in dit domein is de 'planner' wettelijk verplicht een aantal gedragsregels in acht te nemen.

Daarom zal uw gesprekspartner in dit kader noodzakelijkerwijs een jurist zijn die gespecialiseerd is in patrimoniale aangelegenheden.

Wanneer het niet de bedoeling is optimaliseringspistes voor te stellen, maar louter algemene informatie te geven, is de wet niet van toepassing en mag uw financieel adviseur bij Belfius u informeren.

Complexe materie, regionaal verschillend

Over successie bestaan er veel misverstanden en cowboyverhalen. Van jonge minnaressen die aan de haal gaan met het geld van oudere heren, kinderen die door hun ouders onterfd worden, tot grote schenkingen en geheime testamenten.

Complexe materie

De misverstanden en cowboyverhalen zijn er in de eerste plaats omdat successie een bijzonder complexe materie is. Zo bestaat er een Babylonische spraakverwarring:

→ het **“erfrecht”** omvat de regels i.v.m. de samenstelling en overgang van de nalatenschap. De regels die bepalen wie wat erft van wie volgens de Belgische wetgeving

→ **‘Successierechten’ of ‘erfbelasting’** zijn de belastingen (eigenlijk een plicht dus) die men moet betalen naar aanleiding van een overlijden. Deze rechten zijn van toepassing op alles wat in de nalatenschap aanwezig is. Er zijn in bepaalde gevallen zelfs successierechten of erfbelasting verschuldigd op goederen die niet (meer) aanwezig zijn in de nalatenschap: uitkeringen van sommige levensverzekeringen, goederen die binnen de drie jaar voor het overlijden zijn weggeschonken zonder dat er schenkingsrechten/schenkelastingen zijn betaald...

De principes daarachter zijn federale materie. De tarieven en verminderingen/vrijstellingen van het gewest waar u de laatste vijf jaar van uw leven het langst hebt gewoond, zijn van toepassing

“**Successierechten of erfbelasting zijn de belastingen die men moet betalen naar aanleiding van een overlijden.**”

Kan u beter alsnog verhuizen naar een ander Gewest, zodat uw erfgenamen minder successierechten of erfbelasting moeten betalen?

Vroeger was dit “successietoerisme” mogelijk: men kon tot de avond voor z’n dood verhuizen om zo de meest aantrekkelijke successietarieven te genieten. Die vlieger gaat intussen niet meer op. Voor het bepalen van de geldende successietarieven, neemt de wetgever de tijdspanne van vijf jaar vóór het overlijden in beschouwing. De tarieven van het gewest waar u – als rijksinwoner – het langst was gedomicilieerd, zijn van toepassing

→ **‘Schenkingsrechten’ of ‘schenkbelasting’** zijn belastingen op notariële schenkingen en geregistreerde handgiften of bankgiften. Net als bij de successierechten of erfbelasting, verschillen de schenkingsrechten/schenkbelasting tussen de Belgische gewesten. Zo zijn voor schenkingen de tarieven van toepassing van het gewest waar u in de laatste vijf jaar voor de schenking het langst hebt gewoond. Voor roerende goederen liggen de schenkingsrechten/schenkbelasting veelal lager dan de successierechten of erfbelasting: via schenkingen kan u er dus voor zorgen dat uw erfgenamen minder successierechten of erfbelasting zullen moeten betalen (zie verder). Niet alleen hebben we bij successie te maken met verschillende wetboeken (het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Successierechten of erfbelasting, het Wetboek van Registratierechten en de Vlaams Codex Fiscaliteit), ze hanteren soms verschillende

definitie voor dezelfde woorden. Daarnaast zijn er fiscale verschillen naargelang van het gewest waar de schenker of erflater woont. Dat verklaart deels de complexiteit van deze materie.

Regionaal verschillend

Welke tarieven uw erfgenamen of testamentair begunstigde zullen betalen, hangt af van het gewest waar u uw fiscale woonplaats hebt. Dit is bepalend voor zowel de tarieven van de successierechten of erfbelasting als voor de verminderingen en vrijstellingen waarop sommige erfgenamen aanspraak kunnen maken.

De basisprincipes van het erfrecht

Het erfrecht wordt geregeld door het Burgerlijk Wetboek. Het omvat de regels die de samenstelling en de overdracht van een nalatenschap beschrijven. Het erfrecht geeft dus een antwoord op twee vragen:

- Wat zit er allemaal in uw nalatenschap?
- Wie zijn uw erfgenamen en wat erven ze?

Wat zit er in uw nalatenschap?

Er is pas sprake van uw “nalatenschap” op het tijdstip van uw overlijden. Op dat ogenblik bestaat uw nalatenschap meestal uit al uw goederen min uw schulden.

U bent alleenstaand, weduwe/weduwnaar of gescheiden

In dit geval is de zaak snel geregeld: uw nalatenschap bestaat uit al uw eigen goederen.

U bent gehuwd

Uw huwelijksvermogensstelsel bepaalt de samenstelling van uw nalatenschap.

Wettelijk stelsel

Bent u gehuwd zonder huwelijkscontract, dan valt u onder het wettelijk stelsel, dat een scheiding van goederen met gemeenschap van aanwinsten veronderstelt. Het wettelijk stelsel maakt een onderscheid tussen drie vermogens, telkens samengesteld uit bezittingen en schulden:

- het eigen vermogen van de ene echtgenoot
- het eigen vermogen van de andere echtgenoot
- het gemeenschappelijk vermogen van beide echtgenoten

Uw huwelijksvermogensstelsel bepaalt de samenstelling van uw nalatenschap.

Alle goederen die u tijdens uw leven hebt vergaard, zijn onder te brengen in een van deze drie vermogens. De wagen die u van thuis meekreeg voor uw huwelijk, blijft van u. Ook een erfenis of schenking tijdens het huwelijk blijft in uw eigen vermogen. De inkomsten van elke echtgenoot worden daarentegen wel in het gemeenschappelijk vermogen opgenomen: de beroep-sinkomsten, roerende en onroerende inkomsten. Zelfs inkomsten uit eigen goederen behoren tot de gemeenschap! Dat geldt bijvoorbeeld voor huurinkomsten die u ontvangt uit een gebouw dat u van uw ouders geërfd hebt. In de praktijk wordt alles waarvan u niet meer kan bewijzen dat het alleen u toebehoort, ondergebracht in het gemeenschappelijk vermogen.

Uw nalatenschap bestaat onder het wettelijk stelsel uit uw eigen vermogen plus de helft van het gemeenschappelijk vermogen.

Zuivere scheiding van goederen

Koos u voor het stelsel van zuivere scheiding van goederen, dan bestaat er geen gemeenschappelijk vermogen. Toch kan u probleemloos samen goederen verwerven. De bezittingen en schulden waarvan u niet kan aantonen wie van u beiden er de eigenaar van is, komen in onverdeeldheid (of mede-eigendom) toe aan u en uw partner.

Indien u overlijdt, dan bestaat uw nalatenschap uit uw eigen vermogen, waarin eventueel de helft van de goederen en schulden in onverdeeldheid tussen u en uw echtgenoot zitten.

Scheiding van goederen met verrekening van aanwinsten

De zuivere scheiding van goederen kan, bijvoorbeeld bij een echtscheiding, aanleiding geven tot onevenwichtige situaties. Daarom werd er in de praktijk al een tijd gewerkt met zogenaamde 'correctiemechanismes'. Een eerste correctie is deze waarbij aan de scheiding van goederen een beperkte huwgemeenschap wordt toegevoegd, waarin de echtgenoten bepaalde goederen kunnen inbrengen. Een tweede correctie die de praktijk gebruikte, was de verrekening van aanwinsten.

Sinds 1 september 2018 wordt dergelijke scheiding van goederen met verrekening van aanwinsten ook voorzien in het Burgerlijk Wetboek. De notaris moet bovendien deze wettelijke correctie ook vermelden aan de (aanstaande) echtgenoten wanneer ze hun huwelijkscontract laten verlijden of aanpassen.

Kiest u voor het stelsel "zuivere scheiding van goederen", "scheiding van goederen met verrekening van aanwinsten" of "algehele gemeenschap" dan kan dat enkel via een huwelijkscontract bij de notaris.

In een dergelijk stelsel van scheiding van goederen met verrekening van aanwinsten, blijft iedere echtgenoot eigenaar van de goederen in zijn bezit op zijn naam, hetgeen onder meer belangrijk kan zijn ten aanzien van derden, zoals schuldeisers. Maar bij ontbinding van het stelsel (vb. echtscheiding of overlijden) wordt nagegaan welke echtgenoot de meeste aanwinsten heeft opgebouwd tijdens het huwelijk, en, afhankelijk van de verdeelsleutel, zal de andere echtgenoot een vordering hebben op de echtgenoot die meer aanwinsten heeft opgebouwd tijdens het huwelijk.

Het Burgerlijk Wetboek heeft een basisregeling uitgewerkt omtrent deze verrekening van aanwinsten, maar echtgenoten kunnen hiervan afwijken in hun huwelijkscontract (vb. een andere verdeelsleutel van de aanwinsten). Zo voorziet de wet in een gelijke verdeling van de aanwinsten (50/50) tussen de echtgenoten, terwijl u hiervan kan afwijken. Zo kan u bijvoorbeeld kiezen voor een 50/50 verdeling van de aanwinsten bij echtscheiding, maar een 100/0 verdeling bij overlijden. In dat laatste geval bekommt de langstlevende echtgenoot dus alle aanwinsten: hij behoudt zijn aanwinsten, en krijgt een vordering op de nalatenschap van de eerststervende ten belope van diens aanwinsten.

Stelsel van algehele gemeenschap

Het stelsel van algehele gemeenschap is "het stelsel van de onvoorwaardelijke liefde". Hiermee wordt uw eigen vermogen beperkt tot uw persoonsgebonden goederen en rechten, zoals kleding, beroepswerktuigen enz. Vrijwel alle andere bezittingen en schulden maken deel uit van uw gemeenschappelijk vermogen, dus ook

de goederen die u al voor uw huwelijk bezat. Indien u als eerste overlijdt, dan bestaat uw nalatenschap uit de helft van het (grote) gemeenschappelijk vermogen en uw (weinig) strikt persoonsgebonden goederen en rechten. Anders gezegd, uw nalatenschap bestaat hoofdzakelijk uit halve dingen: een halve auto, een halve keuken, een halve woning.

Afwijkende verdeling bij wettelijk stelsel of algehele gemeenschap

In uw huwelijkscontract kunnen ook "overlevings rechten" worden opgenomen: rechten die uitwerking krijgen op het moment dat een van beiden overlijdt en die de overlevende echtgenoot moeten beschermen door hem een ander deel toe te kennen dan de helft van de gemeenschappelijke goederen. De best gekende toepassing hiervan is de clause "langst leeft, al heeft". Hiermee wordt het gemeenschappelijk vermogen integraal toegekend aan de langstlevende echtgenoot. Indien deze clause is opgenomen in uw huwelijkscontract, bestaat uw nalatenschap meestal alleen uit uw eigen vermogen. Uw echtgenoot zal wellicht meer successierechten of erfbelasting moeten betalen, maar hij is volop beschermd.

→ U merkt het: als de overledene getrouwd was, dan moet in de eerste plaats het huwelijksvermogensstelsel bestudeerd worden (die specifieke clausules kan bevatten). Pas dan kan men de nalatenschap bepalen die aan de wettelijke of testamentaire erfgenamen zal toekomen.

→ U moet de oorsprong van het geld duidelijk kunnen bewijzen.

Dit is ook van belang voor wie gehuwd is onder het stelsel 'zuivere scheiding van goederen'. Dat stelsel wordt vaak gebruikt wanneer een van beide partners zelfstandige is, om de gevolgen van een mogelijk faillissement te beperken. Maar zelfs voor deze echtgenoten geldt een algemeen vermoeden van onverdeeldheid. Het feit dat een rekening op naam van een van de echtgenoten staat, houdt niet automatisch in dat het geld dat erop staat ook exclusief tot zijn of haar vermogen behoort. Het zal erop aankomen de oorsprong van het geld duidelijk te kunnen bewijzen... In sommige gevallen zorgt het huwelijkscontract voor een algemeen vermoeden van exclusieve eigendom in hoofde van de echtgenoot-titularis. De bewijslast is hier aanzienlijk minder moeilijk.

→ Met de clausule 'langst leeft, al heeft' betaalt uw echtgenoot meestal meer wanneer u overlijdt.

Bovendien laat uw echtgenoot naderhand wellicht een grotere erfenis na aan zijn kinderen, namelijk het vermogen van u beiden. Misschien betalen ook zij hierdoor meer successierechten of erfbelasting.

Uiteindelijk heeft uw gezin de bescherming van uw echtgenoot wel zeer duur betaald... Dit is echter onder meer afhankelijk van de keuze van de langstlevende: zo kan bijvoorbeeld de vrijstelling van successierechten of erfbelasting voor de gezinswoning in bepaalde omstandigheden de successiefactuur net milderen.

Met een keuzebeding heeft de langstlevende de keuze, naargelang de situatie waarin die zich bevindt. Een keuzebeding kan er immers voor zorgen dat uw echtgenoot na uw overlijden kan beslissen welke gemeenschapsgoederen hij volledig in eigendom wenst te verwerven en voor welke goederen hij rechten of medezeggenschap van de kinderen kan aanvaarden.

Mijn echtgenoot en ik hebben gebouwd op mijn grond. Van wie is het huis dan?

Indien uw grond alleen u toebehoort (u hebt de grond vóór het huwelijk verworven, u kreeg hem via een erfenis of kocht hem voor meer dan de helft met eigen geld en legde bij de aankoop ook een verklaring hierover af bij de notaris), dan behoort ook het huis dat erop gebouwd werd, u toe. Dit zonder afbreuk te doen aan de eventueel tussen de echtgenoten op te stellen rekeningen naar aanleiding van het einde van het huwelijk.

Vallen de tegoeden op een rekening op mijn naam binnen mijn eigen vermogen in een gemeenschapsstelsel?

Indien u deze rekening al had voor uw huwelijk en er nadien geen verrichtingen meer plaatsvonden: ja, dan behoort het kapitaal op deze rekening tot uw eigen vermogen, in de mate dat het nog als dusdanig herkenbaar is.

Indien u echter in de loop van uw huwelijksleven stortte op deze rekening en ervan betaalde, dan kan vaak niet meer worden bewezen wat van u is en wat van uw echtgenoot. Dan behoort het geld op deze rekening tot het gemeenschappelijk vermogen. Ook indien uw rekening interesten opleverde, en die interesten op dezelfde rekening werden gestort, behoort het geld op de rekening tot uw gemeenschappelijk vermogen: de vruchten zijn immers gemeenschappelijk en zodra ze worden vermengd, is niet meer duidelijk wat van u is en wat van u beiden.

Wil u hierover meer weten?

Wil u weten welke impact uw huwelijkscontract heeft op de samenstelling van uw nalatenschap (en de bijbehorende successierechten of erfbelasting)? Aarzel niet en maak een afspraak met uw financieel adviseur bij Belfius Bank. Hij informeert u graag.

Behoren mijn juwelen tot het gemeenschappelijk vermogen?

'Diamonds are forever', ook in successie. Juwelen behoren tot de persoonsgebonden goederen: ze blijven behoren tot het eigen vermogen van de eigenaars. Deze regel geldt niet wanneer de juwelen deel uitmaken van een verzameling en ze niet bestemd zijn om door een van de echtgenoten te worden gedragen.

Wat als ik kinderen nalaat waarvan mijn echtgenoot de ouder niet is?

In dat geval genieten die kinderen een bijzondere bescherming. De clause van de volle eigendom voor de echtgenoot kan in het algemeen niet in zijn geheel toegepast worden.

Wie zijn uw erfgenamen en wat erven ze?

Uw partner? Uw kinderen? Uw oom?
Uw schoonmoeder? Uw halfbroer?
Bij wie komt uw nalatenschap terecht?

Als u niets speciaals regelt (via een huwelijkscontract, testament...)

Uw nalatenschap wordt verdeeld onder uw naaste verwanten, volgens de regels van de wettelijke erfopvolging. Die bepalen niet alleen wie uw nalatenschap erft, maar ook welk deel ervan aan elk van uw wettelijke erfgenamen toekomt.

Wie zijn uw wettelijke erfgenamen?

Om te weten wie uw wettelijke erfgenamen zijn, dient u verschillende regels te combineren: die van de orde, de graad, de plaatsvervulling en de kloving.

Om te weten wie uw wettelijke erfgenamen zijn, combineert u verschillende regels.

Orde

Binnen de groep van uw wettelijke erfgenamen onderscheidt de wet vier ordes.

- **Eerste orde:** hiertoe behoren uw kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen, kinderen die buiten het huwelijk zijn geboren of geadopteerd zijn, en met hen ook hun afstammelingen.
- **Tweede orde:** dit zijn uw broers, zussen, halfbroers, halfzussen en hun afstammelingen. Uw ouders behoren tot de tweede orde op voorwaarde dat u broers, zussen, halfbroers of halfzussen (of hun afstammelingen) hebt.
- **Derde orde:** hiertoe behoren uw ouders (wanneer u geen erfgenamen in de tweede orde hebt), grootouders en overgrootouders.
- **Vierde orde:** deze omvat uw tantes, ooms, neven, nichten, grootooms, groottantes en hun afstammelingen.

De regel van de orde is eenvoudig: enkel leden van de dichtste orde zullen van u erven.

Voorbeeld

- Hebt u kinderen en zijn uw ouders nog in leven op het ogenblik van uw overlijden, dan krijgen uw kinderen voorrang op uw ouders: ze zijn immers uw erfgenamen in eerste orde.
- U hebt geen kinderen of kleinkinderen, maar uw ouders zijn nog in leven en u hebt broers en zussen (erfgenamen van de tweede orde) op het tijdstip van uw overlijden, dan erft elke ouder een vierde van uw nalatenschap. De rest wordt verdeeld tussen uw broers en zussen.

Graad

Niet alle leden van de dichtste orde hebben recht op een deel van uw nalatenschap. Beslissend is hier de graad van verwantschap. De dichtste in graad sluit in principe alle verwanten verder in graad uit.

In rechte lijn is de graad gelijk aan het aantal generaties tussen u en de persoon in kwestie. In de zijlijn is de graad gelijk aan het aantal generaties tussen u en de gemeenschappelijke voorouder + het aantal generaties tussen de gemeenschappelijke voorouder en de persoon in kwestie.

Voorbeeld

- Als u kinderen (eerste graad) en kleinkinderen (tweede graad) hebt, hebben uw kinderen voorrang, want ze zijn binnen de eerste orde nauwer met u verwant.
- U bent in de eerste graad verwant met uw ouders en met uw kinderen, in de tweede graad met uw grootouders, kleinkinderen, broers of zussen, in de derde graad met uw neefje, met uw tante.

In rechte lijn is de graad gelijk aan het aantal generaties tussen u en de persoon in kwestie.

Plaatsvervulling

En wat indien een van uw wettelijke erfgenamen zelf al is overleden? Dan geldt in bepaalde gevallen het principe van plaatsvervulling: zijn afstammelingen nemen de plaats in van uw reeds overleden kind, broer, zus, oom of tante. Plaatsvervulling laat toe om in graad van verwantschap te stijgen. Iemand die zich op het eerste gezicht niet in een erfbare graad bevindt, kan zo toch erven omdat hij of zij opklimt in graad.

Voorbeeld

→ Bij uw overlijden hebt u een broer en een vooroverleden zus, die zelf drie kinderen had (uw neefjes en nichtjes). Uw broer erft de helft van uw nalatenschap, de andere helft gaat naar uw neefjes en nichtjes die de plaats innemen van hun overleden moeder (uw zus).

Kloving

Deze regel speelt enkel – behoudens enkele uitzonderingen – wanneer u erfgenamen nalaat van de derde of vierde orde. In dit geval wordt uw nalatenschap in twee “gekloofd”. In principe gaat de helft van uw nalatenschap naar uw naaste verwanten van de derde of vierde orde in de moederlijke lijn. De andere helft gaat naar uw naaste verwanten van de derde of vierde orde in de vaderlijke lijn.

Voorbeeld

→ U overlijdt en uw naaste verwanten zijn uw vader en uw grootmoeder aan moeders kant (erfgenamen van de derde orde). De helft van uw nalatenschap gaat naar uw vader, die uw dichtste verwant is in vaderlijke lijn. De andere helft is bestemd voor uw grootmoeder die uw naaste verwant is in moederlijke lijn.

Wie uw andere erfgenamen ook zijn, de overlevende echtgenoot is altijd mede-erfgenaam.

En de langstlevende echtgenoot of samenwonende partner?

De rechten van de overlevende echtgenoot of samenwonende partner zijn de afgelopen jaren sterk verbeterd.

U bent gehuwd

Uw overlevende echtgenoot heeft op basis van het wettelijk erfrecht altijd recht op een deel van uw nalatenschap. In principe is dat het vruchtgebruik op uw nalatenschap en soms meer. Wie uw andere erfgenamen ook zijn, de overlevende echtgenoot is altijd mede-erfgenaam. Uw andere erfgenamen kunnen volgens het wettelijk erfrecht nooit meer dan een erfdeel in 'blote eigendom' erven.

U bent wettelijk samenwonend

U hebt een verklaring van wettelijke samenwoning afgelegd bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van uw woonplaats. Uw partner erft na uw overlijden automatisch het vruchtgebruik van de 'preferentiële goederen': de woning die u samen bewoonde en de

huisraad die zich erin bevindt. Het erfdeel van de overlevende samenwonende partner is dus beperkter dan dat van een overlevende echtgenoot, die minstens het vruchtgebruik op de totale nalatenschap erft.

Uw andere erfgenamen erven de blote eigendom van de gezinswoning en huisraad en de volle eigendom van de overige roerende en onroerende goederen. Dit alles erft uw partner niet, tenzij u hem begunstigt via een testament.

U bent feitelijk samenwonend

U leeft onder hetzelfde dak met een andere persoon, misschien al sinds jaar en dag. Voor het erfrecht zijn feitelijk samenwonenden niet gelijkgeschakeld met gehuwden, noch met wettelijk samenwonenden. Hoe lang u ook feitelijk samenwoont, dit heeft niet tot gevolg dat u en uw partner automatisch van elkaar erven. U kan wel iets regelen via testament. Wat de successierechten of erfbelasting betreft, kan dit, afhankelijk van het Gewest (zie verder), nadelige gevolgen hebben.

Wat als ik de blote eigendom of het vruchtgebruik erf van een goed, maar daar problemen mee heb?

In de praktijk kan de opsplitsing in blote eigendom en vruchtgebruik van een nalatenschap voor tal van problemen zorgen. Zo kan u de blote eigendom erven van een oud pand. Maar misschien hebt u er als blote eigenaar problemen mee om ingrijpende herstellingen uit te voeren, wanneer u er de opbrengsten niet van hebt.

Ook wanneer u het vruchtgebruik erft van een pand, kan dat problemen opleveren. Het huis kan te groot zijn of moeilijk te verhuren.

Die problemen kunnen opgelost worden door de techniek van omzetting van het vruchtgebruik. Hierbij wordt het vruchtgebruik omgezet in volle eigendom, in een geldsom, of in een geïndexeerde rente. Zo kan de vruchtgebruiker of de blote eigenaar de volle eigenaar worden van bepaalde goederen.

Wel geniet de langstlevende echtgenoot of de wettelijk samenwonende een bijzondere bescherming: het vruchtgebruik op de gezinswoning en de huisraad kan nooit worden omgezet zonder diens akkoord.

Wat houdt de hervorming van het erfrecht in?

De toename van nieuw samengestelde gezinnen en de hogere levensverwachting gaf aanleiding tot het aanpassen en vereenvoudigen van het erfrecht. Deze hervorming werd in juli 2017 goedgekeurd, en is in werking getreden op 1 september 2018. Hieronder vindt u de grote lijnen.

Wettelijk erfdeel: meer vrijheid voor de schenker of erflater

In het vroegere erfrecht hing het deel dat u vrij kon toewijzen, het beschikbaar deel, af van uw aantal kinderen: hoe meer kinderen, hoe kleiner dit deel. Had u bv. 3 kinderen, dan beschikten die elk over een wettelijk erfdeel van 1/4^e. Het laatste kwart was het 'beschikbaar deel'.

Sinds de hervorming bedraagt het wettelijk erfdeel van uw kinderen (ongeacht hun aantal) sinds 1 september 2018 de helft van uw vermogen bij overlijden. U kan dus vrij beslissen over wat er moet gebeuren met de andere helft van uw vermogen.

Het vroegere erfrecht voorzag in bepaalde situaties in een reserve voor de ouders. De hervorming schaft die reserve af en vervangt ze door een onderhoudsplicht indien de ouders behoeftig zijn.

Schenken: vereenvoudiging van de waarderingsregels

Als u een schenking doet aan een toekomstige erfgenaam, kan u kiezen tussen een voorschot op erfenis (schenking als voorschot op erfdeel) en een schenking die de begiftigde bevoordeelt ten opzichte van anderen (schenking buiten erfdeel).

In het vroegere erfrecht was de manier waarop die schenkingen worden gewaardeerd (op de dag van overlijden) en de uiteindelijke verdeling tussen de erfgenamen, erg ingewikkeld.

Door de hervorming zullen alle schenkingen op dezelfde wijze worden gewaardeerd. Er wordt dan uitgegaan van de intrinsieke waarde van het geschonken goed op de dag van de schenking, gekoppeld aan een indexeringsmechanisme vanaf de dag van de schenking.

Er bestaat echter een belangrijke uitzondering op deze regel, namelijk wanneer de begiftigde niet vrij

kan beschikken over de goederen die hem geschonken worden. In dat geval wordt rekening gehouden met de waarde op de dag waarop de begiftigde wel vrij kon beschikken, gekoppeld aan een indexeringsmechanisme. Het typevoorbeeld is de schenking met voorbehoud van vruchtgebruik: meestal zal de begiftigde pas vrij kunnen beschikken over de geschonken goederen wanneer de schenker-vruchtgebruiker overlijdt. Het zal dan de waarde bij overlijden van de schenker zijn, die in aanmerking wordt genomen.

Opgelet: deze nieuwe waarderingsregels zijn ook van toepassing op de schenkingen die u hebt gedaan voor 1 september 2018. Wenst u dat de vroegere waarderingsregels van toepassing blijven op deze schenkingen van voor 1 september 2018, dan kan u nog tot 1 september 2019 een verklaring van behoud afleggen bij een notaris.

Generatiesprong: schenking aan de kleinkinderen

Als u een schenking doet aan uw kleinkind(eren), en uw eigen kind is niet overleden, dan wordt de schenking automatisch 'buiten erfdeel' beschouwd. Er bestaat dus een risico bij overschrijding van het beschikbaar deel: de kinderen kunnen de schenking aanvechten als deze hun wettelijk erfdeel aantast.

Dit algemene principe blijft ook na 1 september 2018 bestaan.

Het is voortaan evenwel mogelijk dat het kind aanvaardt dat de schenking aan zijn/haar kinderen (uw kleinkinderen) in werkelijkheid moet worden beschouwd als een voorschot op zijn/haar eigen wettelijk erfdeel. Het gaat om een soort van voorafgaande instemming in verband met de generatiesprong, of een toegestane 'erfovereenkomst'.

Erfovereenkomsten

Het vroegere erfrecht verbood in principe dat overeenkomsten worden gesloten over toekomstige erfenissen. Dat principieel verbod blijft gelden, maar er zijn nieuwe uitzonderingen. Zoals de mogelijkheid om een punctuele of specifieke erfovereenkomst te sluiten, bv. de generatiesprong, maar ook de mogelijkheid om tussen ouders en kinderen voor de notaris een globale erfovereenkomst te sluiten om latere discussies te vermijden.

De hervorming van het erfrecht past het erfrecht aan en vereenvoudigt het.

Voor kinderen uit een vorige relatie wordt voorzien in een bijzondere bescherming.

Kan u zelf de verdeling van uw nalatenschap regelen?

Via een testament bepaalt u gedeeltelijk zelf hoe uw nalatenschap wordt verdeeld.

Hou hierbij wel rekening met uw reservataire erfgenamen: hen komt de "reserve" van uw nalatenschap toe. Het "beschikbaar deel" kan u vrij toewijzen.

De reserve wordt niet berekend op uw nalatenschap, maar wel op de zogenaamde "fictieve massa": uw nalatenschap plus uw schenkingen bij leven.

De wet onderscheidt twee soorten reservataire erfgenamen:

- uw afstammelingen
- uw echtgenoot of echtgenote

Wat is de reserve van de langstlevende echtgenoot?

Bent u op het ogenblik van uw overlijden gehuwd, dan heeft uw echtgenoot of echtgenote meestal minstens recht op het vruchtgebruik van de helft van de fictieve massa. Bovendien omvat zijn reserve meestal minstens het vruchtgebruik van uw deel van de gezinswoning en de huisraad, ook wanneer dit meer waard is dan de helft van de waarde van de fictieve massa.

Wat is de reserve en het beschikbaar deel in geval van kinderen?

De reserve van uw nalatenschap is voor uw kinderen voorbehouden.

Sinds 1 september 2018 is de reserve van de nakomelingen en het beschikbaar deel in elk geval gelijk aan 50% elk (ongeacht het aantal kinderen).

Met het beschikbaar deel van uw nalatenschap doet u in principe wat u zelf wil.

- is een kind reeds overleden, dan wordt zijn deel evenredig verdeeld onder zijn afstammelingen. De partner van dit kind is geen wettelijke erfgenaam en maakt dus ook geen aanspraak op een deel van de erfenis.

Kan ik iemand onterven?

Mijn afstammelingen

In theorie mag u uw afstammelingen niet volledig onterven door bij testament anderen te begunstigen. Ze kunnen immers hun reservataire erfdeel opeisen. Maar het opnemen van bepaalde clausules in het huwelijkscontract maakt het vaak mogelijk om dit verbod te omzeilen. Het gaat dan wel altijd om alle kinderen en niet om één kind afzonderlijk. Als u geen eigen vermogen hebt en uw huwelijkscontract bepaalt dat het gemeenschappelijk vermogen bij een overlijden in volle eigendom naar de langstlevende gaat – de formule "langst leeft, al heeft" – dan erven uw kinderen uw deel van het gemeenschappelijk vermogen niet op het ogenblik dat u overlijdt. Ze zullen het eventueel pas erven bij het overlijden van de langstlevende echtgenoot. Voor kinderen uit een vorige relatie geldt een bijzondere bescherming.

Sinds 1 september 2018 is het mogelijk dat uw kinderen via een erfovereenkomst afstand doen van iedere eis tot inbreng of inkorting bij uw later overlijden van de schenkingen of een specifieke schenking die u hebt gedaan. Het kan dus gaan om een globale of een punctuele erfovereenkomst.

Mijn echtgenoot

Indien u op de dag van uw overlijden al meer dan zes maanden feitelijk gescheiden leeft en voor de rechter een afzonderlijke woonplaats hebt gevorderd en nadien niet meer met elkaar bent gaan samenwonen, dan kan u uw echtgenoot onterven. Daartoe dient u een testament op te maken.

Uw echtgenoot kan uiteraard hetzelfde doen.

Vordert u na een feitelijke scheiding geen afzonderlijke woonplaats voor de rechter of maakt u geen testament op, dan blijft uw echtgenoot de bijzondere bescherming genieten die de wet hem biedt.

Mijn wettelijk samenwonende partner

U kan uw wettelijk samenwonende partner onterven. Uw langstlevende wettelijk samenwonende partner is immers geen reservataire erfgenaam. Het vruchtgebruik op de gezinswoning en de huisraad waar hij volgens het wettelijk erfrecht recht op heeft, kan hem perfect via schenking of testament ontnomen worden. U kan dit anderzijds ook doen door een einde te maken aan het wettelijk samenwonen, dit kan zelfs eenzijdig.

Basisprincipes inzake successie- rechten of erfbelasting

Successierechten of erfbelasting zijn de belastingen die men verschuldigd is bij het overlijden van een Belgisch rijksinwoner, iemand die dus bij zijn dood zijn woonplaats in België had.

De successierechten of erfbelasting verschillen per gewest. Om te bepalen welk gewest bevoegd is, wordt rekening gehouden met de woonplaats van de erflater in de laatste vijf jaar voor overlijden. Het gewest waarin de overledene het langst woonde tijdens die vijf jaar is bevoegd.

De successierechten zijn verschuldigd op alle goederen die in de nalatenschap vallen. Ook een aantal andere goederen die niet in de nalatenschap vallen, zijn soms onderworpen aan successierechten of erfbelasting: uitkeringen van bepaalde levens- verzekeringen, bepaalde schenkingen in de drie jaar voor overlijden...

Hoeveel bedragen uw successierechten of erfbelasting?

In het Vlaams Gewest

De erfbelasting wordt berekend op basis van de verwantschapsband tussen erflater en erfgenaam, en dit op de netto-erfdelen, dan wel op de som van de netto-erfdelen.

- In rechte lijn, tussen echtgenoten en bepaalde samenwonenden, wordt de erfbelasting berekend per erfgenaam: ieder betaalt zijn netto-erfdeel. Roerende en onroerende goederen worden in dit geval ook apart belast.
- Voor de berekening van de erfbelasting die uw broers en zussen zullen betalen, worden de roerende en onroerende goederen samengeteld. Daarna worden op elk erfdeel afzonderlijk van de broers en zussen de successietarieven toegepast.
- Voor de andere erfgenamen wordt de erfbelasting berekend op basis van de som van de erfdelen (globalisatie) en wordt het roerend en onroerend vermogen samengeteld.

De tarieven worden berekend per schijf: hoe meer men erft, hoe hoger het tarief dat wordt toegepast. Bovendien zijn de tarieven afhankelijk van de verwantschap tussen erflater en erfgenaam. Hoe nauwer de verwantschap, hoe lager het tarief.

Tarieven rechte lijn (kind, kleinkind, ouder, grootouder...), tussen echtgenoten en tussen bepaalde samenwonende partners

Schijven in euro

0,01 - 50.000	3%
50.000,01 - 250.000	9%
> 250.000	27%

Zowel wettelijk samenwonenden als feitelijk samenwonenden, op voorwaarde dat ze minstens 1 jaar feitelijk samenwonen en een gezamenlijke huishouding voeren, genieten de laagste tarieven in de erfbelasting. Dit ononderbroken samenwonen, kan u bewijzen aan de hand van een uittreksel uit het bevolkingsregister. Het is aan de administratie om desgevallend te bewijzen dat er geen gemeenschappelijke huishouding werd gevoerd.

Deze voorwaarde wordt ook als vervuld beschouwd als het samenwonen en een gezamenlijke huishouding door overmacht onmogelijk geworden zijn (bijvoorbeeld een verhuis naar een rusthuis).

De gezinswoning en een gedeelte van de roerende nalatenschap wordt vrijgesteld van erfbelasting voor de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende.

Hij moet dus geen erfbelasting betalen op het deel dat hij krijgt van de woning waarin de gemeenschappelijke domicilie gevestigd was op het ogenblik van het overlijden, en voor zover hij geen verwante in rechte lijn was van de overledene.

De feitelijk samenwonende partner kan slechts genieten van voorgaande vrijstelling indien hij op het moment van overlijden minstens 3 jaar feitelijk samenwoonde met de overledene, ze een gezamenlijke huishouding hadden en wanneer hij geen verwante in rechte lijn is.

Bovendien geniet de langstlevende partner sinds 1 september 2018 een vrijstelling van erfbelasting op de eerste schijf van € 50.000 die hij in de roerende (gelden, effecten,...) nalatenschap zal erven.

Voor deze categorie erfgenamen wordt er nog een vermindering van de erfbelasting voorzien. Indien het erfdeel, roerend en onroerend vermogen samen, minder dan 50.000 euro bedraagt, geldt volgende vermindering van de erfbelasting:

$$500 \times \left(1 - \frac{\text{netto-erfdeel}}{50.000}\right)$$

Kinderen onder de 21 jaar genieten van een bijkomende vermindering van de erfbelasting, namelijk 75 euro per volledig jaar dat ze verwijderd zijn van de 21 jaar.

Bovendien wordt er voor weeskinderen die jonger zijn dan 21 jaar in bijzondere vrijstellingsregimes voorzien.

Tarieven tussen andere personen

Schijven in euro	
0,01 - 35.000	25%
35.000,01 - 75.000	45%
> 75.000	55%

Ter herinnering: deze erfgenamen (neven, nichten, derden...) betalen de erfbelasting op wat zij samen erven (globalisatie).

Tarieven tussen broers en zussen

Schijven in euro	
0,01 - 35.000	25%
35.000,01 - 75.000	30%
> 75.000	55%

Deze tarieven werden recent veranderd door de Vlaamse decreetgever.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden successierechten of erfbelasting soms berekend op elk erfdeel afzonderlijk, en soms op de som van deze erfdelen. Er wordt ook geen opsplitsing gemaakt tussen roerende en onroerende goederen.

→ Voor verwanten in rechte lijn, voor personen die hiermee gelijkgesteld worden voor de berekening van de successierechten of erfbelasting en voor echtgenoten en wettelijk samenwonenden, gebeurt de berekening van de successierechten of erfbelasting op elk afzonderlijk erfdeel. Ook voor broers en zussen worden successierechten of erfbelasting eveneens op elk apart erfdeel berekend.

→ Voor alle andere erfgenamen gebeurt deze berekening op de totaliteit van de erfdelen die deze personen ontvangen. Men noemt dat de globalisatie.

Algemeen gesproken worden de tarieven berekend per schijf: hoe meer men erft, hoe hoger het tarief dat wordt toegepast. Bovendien zijn de tarieven afhankelijk van de verwantschap tussen erflater en erfgenaam. Hoe nauwer de verwantschap, hoe lager het tarief.

Hoe nauwer de verwantschap, hoe lager het tarief.

Vrijstelling voor de gezinswoning

De echtgenoot of wettelijk samenwonende partner genieten een vrijstelling voor het erfgedeelte van de gezinswoning.

Het gaat over de **voornaamste gemeenschappelijke woonplaats** van de erflater en diens langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende partner.

Evenwel, indien de samenwoning werd beëindigd ofwel door een feitelijke scheiding, ofwel als gevolg van overmacht op het moment van overlijden (bijvoorbeeld opname in een rusthuis), dan geniet de laatste gezinswoning een vrijstelling.

De vrijstelling geldt niet als de samenwonende die een aandeel verkrijgt in de gezinswoning, een bloedverwant in de rechte lijn van de erflater is (of gelijkgesteld), of een broer of zus, neef of nicht, oom of tante van de erflater is.

Daarenboven is slechts het **netto erfdeel** van de gezinswoning verkregen door de langstlevende echtgenoot of samenwonende partner vrijgesteld. Het gaat dus om de waarde van het verkregen gedeelte verminderd met de schulden, die op een welbepaalde wijze moeten aangerekend worden op het passief.

De schulden in de nalatenschap die specifiek werden aangegaan om de gezinswoning te verwerven of te behouden, moeten bij voorrang worden aangerekend op het erfgedeelte van de gezinswoning.

Tarieven in rechte lijn (kind, kleinkind, ouder, grootouder), tussen echtgenoten en tussen wettelijk samenwonenden

Schijven in euro	
0,01 - 50.000	3%
50.000,01 - 100.000	8%
100.000,01 - 175.000	9%
175.000,01 - 250.000	18%
250.000,01 - 500.000	24%
> 500.000	30%

Voor erfgenamen in rechte lijn bestaat er een gunsttarief voor de gezinswoning:

Schijven in euro	
0,01 - 50.000	2%
50.000,01 - 100.000	5,3%
100.000,01 - 175.000	6%
175.000,01 - 250.000	12%
250.000,01 - 500.000	24%
> 500.000	30%

Het gunsttarief speelt enkel wanneer voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- de woning moet voor minstens vijf jaar voor het overlijden als hoofdverblijfplaats gediend hebben
- de woning (of het gedeelte van de woning) dient minstens voor een deel in volle eigendom tot de nalatenschap te behoren
- de woning moet gelegen zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Voor deze categorie van erfgenamen bestaan er nog een aantal andere verminderingen, dit zijn vrijstellingen van successierechten of erfbelasting op de laagste schijven:

- de (klein)kinderen, de langstlevende echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende partner dienen geen successierechten of erfbelasting te betalen op de eerste schijf van 15.000 euro
- voor kinderen jonger dan 21 jaar wordt deze vrijstelling verhoogd met 2.500 euro per volledig jaar dat ze nog geen 21 jaar zijn

Tarieven tussen broers en zussen

Schijven in euro	
0,01 - 12.500	20%
12.500,01 - 25.000	25%
25.000,01 - 50.000	30%
50.000,01 - 100.000	40%
100.000,01 - 175.000	55%
175.000,01 - 250.000	60%
> 250.000	65%

Tarieven tussen ooms en tantes en neven en nichten

Schijven in euro	
0,01 - 50.000	35%
50.000,01 - 100.000	50%
100.000,01 - 175.000	60%
> 175.000	70%

Ter herinnering: deze berekening gebeurt op de totaliteit van de erfdelen die deze personen ontvangen (globalisatie).

Tarieven tussen andere personen

Schijven in euro	
0,01 - 50.000	40%
50.000,01 - 75.000	55%
75.000,01 - 175.000	65%
> 175.000	80%

Ter herinnering: deze berekening gebeurt ook op de totaliteit van de erfdelen die deze personen ontvangen (globalisatie).

In het Waals Gewest

De successierechten of erfbelasting worden berekend op de netto-erfdelen. Er wordt geen opsplitsing gemaakt tussen roerende en onroerende goederen.

De tarieven worden berekend per schijf: hoe meer men erft, hoe hoger het tarief dat wordt toegepast. Bovendien zijn de tarieven afhankelijk van de verwantschap tussen erflater en erfgenaam. Hoe nauwer de verwantschap, hoe lager het tarief.

Vrijstelling voor de gezinswoning

Sinds 1 januari 2018 bestaat er een totale vrijstelling ten voordele van de overlevende echtgeno(o)t(e) of wettelijk samenwonende partner voor het aandeel in de gezinswoning dat hij (zij) erft. Die vrijstelling kan enkel worden verkregen als voldaan is aan dezelfde voorwaarden die gelden voor het verkrijgen van het verlaagd tarief op de gezinswoning (zie verder).

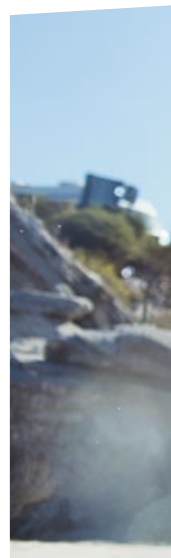
Tarieven in rechte lijn (kind, kleinkind, ouder, grootouder...), tussen echtgenoten en tussen wettelijk samenwonenden

Schijven in euro	
0,01 - 12.500	3%
12.500,01 - 25.000	4%
25.000,01 - 50.000	5%
50.000,01 - 100.000	7%
100.000,01 - 150.000	10%
150.000,01 - 200.000	14%
200.000,01 - 250.000	18%
250.000,01 - 500.000	24%
> 500.000	30%

Wettelijk samenwonende partners moeten hun domicilie op hetzelfde adres hebben op het moment van overlijden om deze tarieven te kunnen genieten.

Voor de erfgenamen in rechte lijn bestaat er een gunsttarief voor de gezinswoning:

Schijven in euro	
0,01 - 25.000	1%
25.000,01 - 50.000	2%
50.000,01 - 175.000	5%
175.000,01 - 250.000	12%
250.000,01 - 500.000	24%
> 500.000	30%

Tarieven tussen broers en zussen

Het gunsttarief en de vrijstelling spelen enkel wanneer voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- de woning moet minstens vijf jaar voor het overlijden als hoofdverblijfplaats gediend hebben
- de woning (of het gedeelte van de woning) dient minstens voor een deel in volle eigendom tot de nalatenschap te behoren
- de woning moet gelegen zijn in het Waals Gewest
- de woning moet geheel of gedeeltelijk dienen tot bewoning

Voor deze categorie van erfgenamen bestaan er nog een aantal andere verminderings, dit zijn vrijstellingen van successierechten of erfbelasting op de laagste schijven:

- de (klein)kinderen, de langstlevende echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende partner dienen geen successierechten of erfbelasting te betalen op de eerste schijf van 12.500 euro
- indien het erfdeel kleiner is dan 125.000 euro, verkrijgen de bovenstaande erfgenamen een bijkomende vrijstelling op de schijf tussen 12.500,01 en 25.000 euro
- voor kinderen jonger dan 21 jaar wordt deze vrijstelling verhoogd met 2.500 euro per volledig jaar dat ze nog geen 21 jaar zijn

Schijven in euro	
0,01 - 12.500	20%
12.500,01 - 25.000	25%
25.000,01 - 75.000	35%
75.000,01 - 175.000	50%
> 175.000	65%

Tarieven tussen ooms en tantes en neven en nichten

Schijven in euro	
0,01 - 12.500	25%
12.500,01 - 25.000	30%
25.000,01 - 75.000	40%
75.000,01 - 175.000	55%
> 175.000	70%

Tarieven tussen andere personen

Schijven in euro	
0,01 - 12.500	30%
12.500,01 - 25.000	35%
25.000,01 - 75.000	60%
> 75.000	80%

Wettelijk samenwonenden moeten hun domicilie op hetzelfde adres hebben op het moment van overlijden om het tarief in rechte lijn te kunnen genieten.

Hoe wordt de waarde van uw erfgoederen bepaald?

De waarde van de **volle eigendom** van een erfgoed komt overeen met de marktwaarde ervan. Er zijn enkele bijzondere gevallen:

- de financiële instrumenten mogen afhankelijk van het Gewest worden aangegeven voor hun waarde op de dag van het overlijden of op een latere datum, om de risico's te vermijden van een mogelijke beurscrash tussen de dag van het overlijden en de dag waarop de nalatenschapsaangifte wordt ingediend
- spaarrekeningen, termijnrekeningen, kasbons... worden in principe gewaardeerd door het kapitaal te verhogen met de interesten die tot op de dag van het overlijden werden verworven

Hoe de waarde van de goederen in uw nalatenschap bepalen?

De waarde van de volle eigendom in een nalatenschap komt in principe overeen met de venale waarde of verkoopwaarde. Op die regel bestaan er een aantal uitzonderingen, nl.:

→ financiële instrumenten kunnen, afhankelijk van het gewest, aangegeven worden voor hun waarde bij overlijden van de erflater of op een latere datum. Zo vermijdt men de risico's van een beurscrash tussen het overlijden en het indienen van de nalatenschaps-aangifte

→ de waarde van spaarrekeningen, termijnrekeningen, kasbons enz. wordt in principe bepaald door het kapitaal te verhogen met de verworven interest op datum van overlijden

De waardering van het **vruchtgebruik** en de **blote eigendom** van een erfgoed is veel minder evident. Voor de berekening van de successierechten of erfbelasting schrijft de wet een formule voor om de waarde van het vruchtgebruik te bepalen. Deze formule is vooral van belang voor de langstlevende echtgenoot, die niet zelden het vruchtgebruik van de volledige nalatenschap erft.

De waarde van het vruchtgebruik hangt af van de leeftijd van de vruchtgebruiker. Hoe ouder hij is, hoe lager de waarde van het vruchtgebruik. De waarde van de blote eigendom is gelijk aan de waarde van de volle eigendom min de waarde van het vruchtgebruik.

De successierechten of erfbelasting worden berekend op basis van de waarde die wordt toegekend aan uw erfgoed.

“Deze waardebepalingsregels gelden enkel voor de berekening van uw successierechten of erfbelasting.

Leeftijd vruchtgebruiker	Waarde vruchtgebruik	Waarde blote eigendom
Jonger dan 20 jaar	72%	28%
Tussen 20 en 29 jaar	68%	32%
Tussen 30 en 39 jaar	64%	36%
Tussen 40 en 49 jaar	56%	44%
Tussen 50 en 54 jaar	52%	48%
Tussen 55 en 59 jaar	44%	56%
Tussen 60 en 64 jaar	38%	62%
Tussen 65 en 69 jaar	32%	68%
Tussen 70 en 74 jaar	24%	76%
Tussen 75 en 79 jaar	16%	84%
80 jaar of ouder	8%	92%

Wanneer moet u successierechten of eerstbelasting betalen?

Successierechten of erfbelasting moeten binnen de twee maanden na het verstrijken van de termijn voor de aangifte van successie worden betaald (dit is vier tot zes maanden na het overlijden, afhankelijk van de plaats van overlijden). Doet men dat niet, dan moet men nalatigheidsinteressen van 7% per jaar betalen. Die worden berekend per begonnen maand.

In het Vlaams Gewest begint de termijn te lopen van zodra de Vlaamse Belastingdienst het aanslagbiljet heeft gestuurd.

In sommige gevallen staat de ontvanger uitstel van betaling toe. Zo kan de blote eigenaar van een erfgoed uitstel krijgen tot de datum van het overlijden van de vruchtgebruiker. Uitstel is ook mogelijk indien u de goederen niet onmiddellijk zonder al te veel verlies kan verkopen, of indien u ze nodig hebt voor beroepsdoel-einden. Maar let op! Zelfs als de ontvanger u uitstel verleent, moet u de nalatigheidsinteressen betalen, te rekenen vanaf de dag waarop u normaal gezien successierechten of erfbelasting moest betalen.

Wat indien mijn erfgenamen trachten te ontsnappen aan de betaling van successierechten of erfbelasting door bepaalde (roerende) goederen niet aan te geven?

Dat is een gevaarlijke keuze. De boetes zijn erg hoog. Worden uw erfgenamen met betrekking tot roerende goederen betrapt in de tien jaar die volgen na de uiterste datum voor het indienen van de nalatenschapsaangifte, dan betalen ze niet alleen de successierechten of erfbelasting die ze verschuldigd waren en de bijbehorende nalatigheidsinteressen, maar ook een boete die tot tweemaal de ontdoken successierechten of erfbelasting kan bedragen. Voor in België gelegen onroerende goederen bedraagt die periode vijf jaar.

In het Vlaams Gewest werden de verjaringstermijnen gewijzigd. In principe bedraagt hij vijf jaar, te rekenen vanaf het overlijden, maar soms wordt de termijn op negen jaar gebracht.

A young child with light brown hair, wearing a blue and green plaid shirt, is seen from the side, looking out of a large window. The view outside shows a bright, green landscape with trees and a body of water. The interior of the room is visible through the window, showing a white chair and a glass on a table. The bottom of the page has a solid red background.

Hoe kan u uw nalatenschap optimaliseren?

U hebt diverse mogelijkheden om aan successieplanning te doen. Welke daarvan u best gebruikt, is afhankelijk van de doelstelling(en) die u voor ogen houdt. Verkiest u uw erfgenamen gelijk te behandelen? Of wil u er vooral voor zorgen dat ze zo weinig mogelijk successierechten of erfbelasting moeten betalen? Misschien verkiest u een mix van beide?

We beschrijven hier een aantal mogelijkheden. Maar om precies tegemoet te kunnen komen aan uw wensen en doelstellingen, is een persoonlijk gesprek noodzakelijk. Maak een afspraak met uw financieel adviseur bij Belfius Bank die een beroep kan doen op een expert in successieplanning.

De schenking

Vaak biedt een schenking van roerende goederen – via handgift of onrechtstreekse schenking – een mooie mogelijkheid om de successierechten of erfbelasting te verlagen. Wanneer geen schenkingsrechten (schenkbelasting) werden betaald en de schenker overlijdt binnen de drie jaar na de gift, zullen wel nog successierechten of erfbelasting verschuldigd zijn op de geschonken goederen. In bepaalde omstandigheden (schenking van een ‘familiale onderneming’) wordt deze termijn zelfs van drie naar zeven jaar opgetrokken. Kiest u voor een Belgische notariële schenking of laat u een handgift of onrechtstreekse schenking registreren, dan zijn onmiddellijk schenkingsrechten/schenkbelasting verschuldigd en vervalt de periode van drie jaar. De schenkingsrechten/schenkbelasting zijn veelal aantrekkelijker dan successierechten of erfbelasting.

Indien u goederen wenst weg te schenken, moet u rekening houden met het algemeen aanvaarde principe: ‘eens geschonken, blijft geschonken’. Met een schenking draagt u een deel van uw vermogen of bepaalde goederen onmiddellijk en onherroepelijk over. Afhankelijk van de techniek die u kiest, geeft u ook alle zeggenschap over uw goederen uit handen, of behoudt u toch nog enige vorm van zeggenschap of controle.

komen als begiftigde: dokters en apothekers bijvoorbeeld, die de schenker behandelden tijdens een ziekte waaraan deze overleed.

Verschillende soorten schenkingen zijn mogelijk:

- de notariële schenking
- de handgift
- de bankgift

De voorwaarden

In tegenstelling tot een testament is de schenking een contract dat door de begunstigde aanvaard moet worden. Om een schenking te kunnen doen, moet u gezond van geest en meerderjarig zijn. Niet iedereen kan een schenking van u ontvangen. De wet bepaalt immers dat sommige personen niet in aanmerking

De notariële schenking

In principe moet elke schenking bij notariële akte gebeuren. Op de notariële schenking zijn schenkingsrechten/schenkbelasting verschuldigd. Voor onroerende goederen lopen die op per schijf en het tarief hangt af van de verwantschap tussen de schenker en de begiftigde. Sinds 3 september 2018, zijn deze schenkingsrechten

en schenkbelasting voor onroerende goederen gelijklopend in de drie gewesten.

De schenkingsrechten/schenkbelasting op een schenking van roerende goederen bedragen in principe slechts 3% of 7% (Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest) of 3,3% of 5,5% (Waals Gewest). Ook hier hangt het tarief af van de verwantschap tussen de schenker en de begiftigde.

De notariële schenking biedt heel wat voordelen: vaste datum voor de schenking, duidelijk bewijs van de schenking, ruime mogelijkheden om in de schenkingsakte zelf verschillende modaliteiten en lasten toe te voegen.

- U schenkt bijvoorbeeld een woning, maar behoudt het vruchtgebruik ervan en blijft de woonst levenslang bewonen of verhuren.
- U kan bepalen dat de begiftigde de gekregen goederen niet in zijn bestaande of toekomstige huwgemeenschap mag inbrengen.
- U kan roerende goederen wegschenken met behoud van inkomsten uit uw kapitaal.

**Een notariële
schenking biedt heel
wat voordelen.**

Bij het overlijden van de schenker, zelfs binnen de drie jaar na de schenking, moet de begunstigde geen successierechten of erfbelasting meer betalen op de geschonken goederen als ze onderworpen zijn geweest aan de vaste en verminderde tarieven van 3% of 7% of van 3,3% of 5,5%.

Als de schenker echter binnen de drie jaar na een schenking van onroerende goederen overlijdt, kan dit nog een invloed hebben op de te betalen successierechten of erfbelasting.

De handgift

Wil u meubelen, geld, juwelen... schenken, dan kan u dit doen met een minimum aan formaliteiten, onder de vorm van een handgift. De goederen worden ook hier overgedragen op het ogenblik van de schenking.

Een handgift heeft twee grote voordelen. Zo moet die niet worden vastgelegd in een authentieke akte: de overhandiging volstaat. Bovendien zijn er geen schenkingsrechten/schenkbelasting verschuldigd op het ogenblik dat u een handgift doet.

Als u minstens drie jaar na de handgift overlijdt, wordt in de berekening van de successierechten of erfbelasting geen rekening meer gehouden met wat vooraf werd geschonken. Overlijdt u vroeger, dan gaat het fiscaal voordeel verloren en zijn er wel successierechten of erfbelasting verschuldigd. (U kan zich hiertegen vaak verzekeren met een overlijdensverzekering.)

U kan een handgift ook laten registreren tegen een verlaagd tarief van 3% of 7% of van 3,3% of 5,5%. Dan zijn geen successierechten of erfbelasting verschuldigd als de schenker overlijdt binnen de drie jaar na de schenking. Dat kan vanuit fiscaal oogpunt interessant zijn.

Door de vrij eenvoudige werkwijze heeft de handgift een groot succes en krijgt ze vaak de voorkeur op de notariële akte.

Toch heeft ze een aantal beperkingen:

- alleen wat door gewone afgifte van eigenaar kan veranderen, kan met een handgift worden overgedragen. Andere zaken – zoals een onroerend goed – kunnen niet via handgift worden overgedragen
- de effectieve overhandiging van de geschonken goederen is essentieel: op deze wijze wordt de begiftigde in het feitelijk bezit gesteld van de geschonken goederen, zodat hij er vanaf dan alleen over kan beschikken
- de begiftigde heeft er belang bij een bewijs van handgift te hebben: een geschrift waarmee hij beveiligd is tegen aanspraken van derden op de geschonken zaak

- opdat er sprake kan zijn van een handgift, moet de schenker de intentie hebben gehad om te begunstigen; ook hiervoor is een geschrift de beste oplossing
- vaak wordt belang gehecht aan de precieze datum waarop een handgift gebeurde
- indien een geschrift wordt opgemaakt om de handgift te bewijzen, dan mag het niet lijken alsof de schenking tot stand komt na een overeenkomst waarin enerzijds het aanbod van de schenker en anderzijds de aanvaarding van de begiftigde is opgenomen: dit is een klassieke schenking en die moet worden opgemaakt door de notaris. Een handgift komt tot stand door de loutere afgifte

Bij een handgift komen slechts twee partijen aan bod: de schenker en de begiftigde. Er is geen “objectieve derde”, zoals de notaris, die u begeleidt. Het gevaar bestaat dat u te veel wegschenkt en te weinig overhoudt voor uzelf: dat is uiteraard niet de bedoeling. Uw financieel adviseur in uw Belfius-kantoor kan u helpen een raming te maken van uw toekomstige financiële behoeften.

De bankgift

Een bewijsbare handgift van een grote som geld brengt nogal wat rompslomp met zich mee: schenker en begiftigde moeten zich beiden vrijmaken om op hetzelfde moment in het bankkantoor aanwezig te zijn. De bankier dient een grote som geld in specien te hebben.

Een overschrijving van een som geld of van effecten van de ene naar de andere rekening met een vrijgevige bedoeling dient te worden beschouwd als een 'onrechtstreekse schenking'.

Voor een bankgift is een notariële akte evenmin vereist. Er zijn geen schenkingsrechten/schenkbelasting verschuldigd door de begiftigde. Het is echter wel belangrijk om het begrip 'schenking' niet te vermelden op de overschrijving om te voldoen aan de vereiste inzake het neutrale karakter van de akte. Anders kan de schenking geannuleerd worden! De rechtshandeling moet immers neutraal zijn.

Als u minstens drie jaar na de schenking overlijdt, wordt in de berekening van de successierechten of erfbelasting geen rekening meer gehouden met wat vooraf werd geschonken. Overlijdt u vroeger, dan gaat het fiscaal voordeel verloren en zijn er wel successierechten of erfbelasting verschuldigd. U kan zich hiertegen meestal verzekeren met een overlijdensverzekering.

U kan een bankgift ook laten registreren tegen een verlaagd tarief van 3% of 7% of van 3,3% of 5,5%. Dan zijn geen successierechten of erfbelasting verschuldigd als de schenker overlijdt binnen de drie jaar na de schenking. Dat kan interessant zijn vanuit fiscaal oogpunt.

Hoeveel kost een roerende schenking?

In het Vlaams Gewest

Voor schenkingen van roerende goederen tussen verwanten in rechte lijn en tussen echtgenoten bedraagt de schenkbelasting 3%. Ook personen die op de dag van de schenking wettelijk samenwonen of personen die op de dag van de schenking minimum één jaar ononderbroken samenwonen, te bewijzen door een uittreksel uit het bevolkingsregister, en een gezamenlijke huishouding voeren, genieten het tarief van 3%. Tussen andere personen geldt het tarief van 7%.

Voor een bankgift is geen notariële akte vereist. Er zijn geen schenkingsrechten/schenkbelasting verschuldigd door de begiftigde.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Daar wordt een roerende schenking doorgaans geregistreerd aan 3% in rechte lijn, tussen echtgenoten en wettelijk samenwonenden. Het 7%-tarief geldt voor alle andere personen.

In het Waals Gewest

De schenkingsrechten op een roerende schenking bedragen er meestal 3,3% in rechte lijn, tussen echtgenoten en tussen wettelijk samenwonenden (op voorwaarde dat ze gedomicilieerd zijn op hetzelfde adres).

Tussen broers en zussen, ooms en tantes, neven, nichten en tuusen alle anderen geldt het 5,5%-tarief.

Kan u een schenking ongedaan maken?

In principe is een schenking – in tegenstelling tot een testament – onherroepelijk. Eens gegeven blijft gegeven. Toch zijn er enkele uitzonderingen:

- een schenking tussen echtgenoten is altijd herroepbaar, tenzij het gaat om een contractuele erfstelling in het huwelijkscontract
- u kan aan een schenking de voorwaarde koppelen dat de geschonken goederen naar u terugkeren, mocht de begiftigde vóór u overlijden of mochten de begiftigde én zijn afstammelingen vóór u overlijden. Er zijn in dit geval geen successierechten of erfbelasting verschuldigd
- u kan als schenker de begiftigde bepaalde lasten opleggen. Indien die de lasten aanvaardt, kan de schenking worden herroepen indien de lasten niet worden vervuld
- in een klein aantal gevallen kan u als schenker een schenking voor de rechtbank laten herroepen wegens ondankbaarheid: als de begiftigde u naar het leven staat, u mishandelt, op grove wijze beledigt of weigert in uw levensonderhoud te voorzien wanneer hij burgerrechtelijk onderhoudsplichtig is.

Wat als uw schenking het evenwicht tussen uw erfgenamen of de reserve van uw erfgenamen aantast?

Uw erfgenamen worden door de wet beschermd. Als u kinderen nalaat, gaat de wet ervan uit dat u hen gelijk wenst te behandelen. Een schenking aan een toekomstige erfgenaam in rechte lijn wordt daarom altijd beschouwd als een voorschot op zijn erfdeel. Bijgevolg moet de schenking in principe voor de verdeling terug in de nalatenschap worden ingebracht.

Tenzij de schenkingsakte of de documenten die de schenking omringen uitdrukkelijk vermelden dat het gaat om een schenking buiten erfdeel of met vrijstelling van inbreng, of als de schenking gebeurde aan een andere wettelijke erfgenaam dan een descendent, zoals een broer, een nicht of de echtgeno(o)t(e). In dat laatste geval veronderstelt de wet dat u de schenking aan deze erfgenamen met vrijstelling van inbreng (dus buiten erfdeel) wenst te doen, tenzij u het tegendeel bedingt.

Wat een van uw erfgenamen tijdens uw leven gekregen heeft op voorschot van erfdeel, zal in mindering gebracht worden van zijn uiteindelijk erfdeel. Zodat finaal al uw erfgenamen hun wettelijk erfdeel ontvangen hebben.

Deed u een schenking 'buiten erdeel' of 'met vrijstelling van inbreng' aan een wettelijke erfgenaam, dan

had u de bedoeling de begiftigde echt te bevoordelen ten opzichte van de andere erfgenamen. In dat geval kunnen enkel uw reservataire erfgenamen hier na uw dood tegen ingaan als hierdoor hun erfrechtelijke reserve is aangetast.

Deze erfrechtelijke reserve van 50% wordt berekend op de zogenaamde 'fictieve massa', d.w.z. uw eigenlijke nalatenschap vermeerderd met de goederen die u tijdens uw leven weggeschonken hebt.

Uw reservataire erfgenamen hebben in principe dertig jaar de tijd, vanaf het tijdstip van uw overlijden, om actie te ondernemen. Ze kunnen hun die u begunstigde verzoeken om hun reserve vrijwillig te herstellen en het geld of goed terug te geven. Als de begiftigde weigert, kunnen de erfgenamen bij de rechtbank van eerste aanleg een vordering tot inkorting instellen. Hierbij worden de schenkingen die u het laatst hebt gedaan, als eerste teruggeroepen.

Bij schenkingen die niet voor de notaris zijn gebeurd, stelt zich vaak een bewijsprobleem. In de praktijk komt de bescherming van de reservataire erfgenamen daarvoor soms in het gedrang.

Kan ik via een schenking onmiddellijk mijn kleinkinderen bevoordelen?

Vele grootouders willen via "generation skipping" onmiddellijk een deel van hun vermogen doorgeven aan hun kleinkinderen. Hierbij moeten ze echter rekening houden met de erfrechtelijke reserve van hun kinderen.

Immers, zolang uw kinderen leven, zijn uw kleinkinderen geen wettelijke erfgenamen. Wanneer u overlijdt, wordt de fictieve massa wedersamengesteld: uw nalatenschap en uw schenkingen. Indien de reserve van 50% van uw kinderen wordt aangetast, dan kunnen ze hier tegenin gaan na uw overlijden. De hervorming van het erfrecht, die van kracht is sinds 1 september 2018, voorziet evenwel een nieuwe optie. Het zal immers mogelijk zijn een schenking te doen aan de kleinkinderen die niet langer wordt beschouwd als een schenking buiten erfdeel, maar wel als een voorschot op het erfdeel van hun vader of moeder (nl. het kind waarop de generatiesprong wordt toegepast). Dat kind, dat zijn/haar eigen kinderen de schenking laat krijgen "in zijn/haar plaats", moet natuurlijk ook wel toestemmen in de schenking (toegestane erfovereenkomst).

Ook kan u als grootouder kiezen voor een vorm van "generation skipping" in blote eigendom. Via een notariële schenking kan u uw kinderen het vruchtgebruik van bepaalde goederen schenken en uw kleinkinderen de blote eigendom. Ook hier geldt evenwel de erfrechtelijke reserve van uw kinderen.

Het testament

Via een testament kan u uw wensen na uw overlijden uitdrukken. Het is een juridisch document waarin u te kennen geeft wie wat van u erft.

Een testament is strikt individueel. U kan bijvoorbeeld niet samen met uw echtgenoot een testament opmaken. Doet u dat wel, dan wordt het document niet als een geldig testament beschouwd. Echtgenoten dienen dus elk afzonderlijk een persoonlijk testament op te maken. U kan met een testament bepaalde personen bevoordelen, andere personen onterven en aanduiden aan wie welk erfgoed toekomt. Anders dan bij een schenking blijft u zelf de eigenaar van de goederen zolang u leeft. Bovendien kan u een testament, in tegenstelling tot een schenking, steeds herroepen.

Er bestaan drie soorten legaten:

→ in een algemeen legaat kent u al uw goederen die u niet aan iemand anders hebt toegekend, toe aan een of meerdere personen. Hebt u geen reservataire erfgenamen, dan kan het nuttig zijn om minstens één algemeen legataris aan te stellen, zodat hij uw

erfenis in bezit kan nemen. Die hoeft niet uw volledige nalatenschap te erven; hij kan aanspraak maken op alles wat u niet aan anderen hebt toegekend

→ in een legaat onder algemene titel kent u een abstract deel van uw goederen – bijvoorbeeld een derde, of al uw onroerende goederen – toe aan een of meerdere personen

→ in een bijzonder legaat kent u een of meerdere goederen toe aan één bepaalde persoon: een juweel aan een bepaalde vriendin, een kunstwerk aan een bepaalde vriend.

Voorbeeld

→ Christiane is weduwe en heeft geen wettelijke erfgenamen. Ze maakt een testament op, waarin ze bepaalt dat haar volledige nalatenschap toekomt aan een vzw, behalve haar onroerende goederen, die toekomen aan een vriendin, en haar bibliotheek, die toekomt aan haar buurman. In dit voorbeeld is de vzw de algemeen legataris, is de vriendin een legataris ten algemene titel en is de buurman een bijzonder legataris.

Anders dan bij een schenking blijft u zelf de eigenaar van de goederen zolang u leeft.

Welke testamenten zijn er?

U kunt een legaat toekennen via drie soorten testamenten:

- het eigenhandig testament
- het notarieel of authentiek testament
- het internationaal testament

Elk testament heeft dezelfde waarde, op voorwaarde dat u het opmaakt volgens de regels van de kunst.

Het eigenhandig testament

Om geldig te zijn, moet u uw eigenhandig testament volledig met de hand schrijven, dateren en ondertekenen. Het mag niet getypt zijn of opgemaakt op een tekstverwerker. U ondertekent het alleen, zoals u andere officiële documenten ondertekent. U hoeft geen getuigen te hebben en geen speciale formuleringen te gebruiken.

De voordelen

- Er zijn geen kosten verbonden aan het opstellen van een eigenhandig testament.
- Als u het niemand laat lezen, dan kent niemand anders de inhoud ervan.

De nadelen

- Een eigenhandig testament geeft vaak aanleiding tot betwisting tussen erfgenamen. U moet er dus over waken dat uw testament geen verwarring schept: u moet beschrijven wat u wenst zonder dubbelzinnigheden.

- Zelfs als het ondubbelzinnig is, kunnen uw erfgenamen aanvechten dat u het testament zelf hebt geschreven of dat u nog voldoende wilsbekwaam was. Zorg er dus voor dat uw testament geen correcties of toevoegingen bevat, zodat niemand kan beweren dat er achteraf mee geknoeid is.

Een eigenhandig testament geeft vaak aanleiding tot betwisting tussen erfgenamen.

- U bent er niet echt zeker van dat uw testament zal worden uitgevoerd. Stel dat het wordt gevonden door een erfgenaam die benadeeld wordt, dan is de kans groot dat het verdwijnt. Sluit dit probleem uit door verschillende identieke exemplaren – geen fotokopieën – te schrijven van hetzelfde testament en deze uit te delen aan de begunstigden. Wil u echt zekerheid, dan kan u uw testament in bewaring geven bij een notaris, die het zal laten registreren bij het Centraal Register der Testamenten. Op voorlegging van uw overlijdensakte kunnen uw erfgenamen altijd het bestaan van uw testament laten nagaan.

Het notarieel of authentiek testament

Een notarieel testament dient u persoonlijk te dicteren aan uw notaris in het bijzijn van twee getuigen of een tweede notaris.

De voordelen

- Uw notaris waakt erover dat uw wilsbeschikking klaar en duidelijk is en dat er geen discussie is over uw wilsbekwaamheid. Hij kan u ook advies geven.
- Uw notaris neemt het originele document in bewaring en is verplicht om uw testament te laten registreren bij het Centraal Register der Testamenten, tenzij u dit niet wenst.

De nadelen

Er zijn kosten verbonden aan de opmaak van een notarieel testament, zowel bij het opstellen als bij het uitvoeren ervan.

Wil u een testament laten opstellen, dan kan u hiervoor een afspraak maken met uw notaris.

Het internationaal testament

Een internationaal testament dient u persoonlijk te overhandigen aan uw notaris in het bijzijn van twee getuigen of een tweede notaris. De notaris stelt dan een verklaring op die hij samen met het testament in een enveloppe stopt. De enveloppe wordt verzegeld en door de notaris bewaard.

De voordelen

- Uw wilsbeschikking moet niet met de hand worden geschreven; ze mag ook getypt zijn of opgemaakt met tekstverwerker; ze mag zelfs door iemand anders worden geschreven.
- Uw notaris neemt het originele document in bewaring en is verplicht om uw testament te laten registreren bij het Centraal Register der Testamenten, tenzij u dit niet wenst.

De nadelen

Er zijn kosten verbonden aan de opmaak van een internationaal testament.

Welk testament telt als u meerdere testamenten opmaakt?

In principe telt elk testament, dus niet alleen het meest recente. Wel kan u een vorig testament geheel of gedeeltelijk herroepen in een later testament. Wil u al uw vorige testamenten herroepen, dan doet u dat best uitdrukkelijk in uw laatste testament. Zo voorkomt u discussies tussen uw erfgenamen. Doet u het niet, dan zijn uw wilsbeschikkingen uit een ouder testament die niet in strijd zijn met uw laatste testament nog altijd geldig.

Voorbeeld

- Gerda en Bruno zijn gehuwd en kinderloos. Bruno wil Gerda maximaal bevoordelen mocht hij eerst overlijden, maar hij wil niet dat zijn vermogen later terechtkomt bij zijn schoonfamilie. Hij wil dat de rijkdom van zijn vader uiteindelijk overgaat naar zijn broers. Gerda heeft echter zelf ook erfgenamen: Bruno is afhankelijk van haar goede wil om zijn wensen te vervullen...

Voor deze situatie kan een restlegaat een oplossing bieden. Een restlegaat is een testamentaire beschikking, waarbij de erflater een deel of het geheel van zijn goederen vermaakt aan een bepaalde persoon, maar daarbij bepaalt dat wat rest bij overlijden van de begunstigde moet toekomen aan een of meerdere anderen.

Bruno kan dus een testament opmaken waarmee hij zijn volledige vermogen overdraagt aan Gerda, zij het dat dit vermogen – of althans wat ervan rest – bij haar overlijden zal overgaan naar zijn familie, namelijk zijn broers.

Wat is een restlegaat?

Een restlegaat is een testament waarmee u ervoor kan zorgen dat uw nalatenschap op termijn niet terecht komt bij personen die u eigenlijk niet wil begunstigen.

Met een restlegaat kan u er ook voor zorgen dat uw gehandicapt kind financieel voldoende wordt beschermd, zonder echter de rechten van uw andere kinderen al te zeer aan te tasten. Bovendien biedt een restlegaat ook de kans om de tarieven van de successierechten of erfbelasting op termijn te optimaliseren.

In een testament met restlegaat duidt u een eerste legataris aan, die bij uw vermogen (bepaalde goederen uit) uw nalatenschap zal erven. Verder bepaalt u dat bij later overlijden van die persoon, hetgeen overblijft (rest) van wat hij van u heeft geërfd, zal toekomen aan nog een andere persoon.

Waar moet u bij een restlegaat op letten?

Het restlegaat vereist dat u een testament opstelt. De meest voorkomende vormen zijn het eigenhandig testament – door de erflater volledig met de hand geschreven, ondertekend en gedateerd – en het notarieel testament – door de notaris in het bijzijn van de erflater en twee getuigen geschreven.

Bij een restlegaat mag u de wettelijke reserve niet aantasten. Beperk het daarom enkel tot het beschikbaar deel van uw nalatenschap (50%).

Bij een restlegaat betaalt de eerste begunstigde successierechten of erfbelasting naargelang zijn verwantschap met de erflater. Overlijdt de eerste begunstigde, dan geldt voor de tweede begunstigde op het overgebleven deel het tarief dat van toepassing is tussen hem (de tweede begunstigde) en de oorspronkelijke erflater.

De eerste begunstigde mag bij een restlegaat de verkregen goederen vrij beheren en erover beschikken. Het punt van een restlegaat blijft evenwel de identificatie van het overgebleven deel (het 'de residuo').

Bij een restlegaat mag u de wettelijke reserve niet aantasten.

Voorbeeld

→ Bruno is weduwnaar en heeft twee zonen, waarvan een gehandicapt is. Hij wil ervoor zorgen dat zijn gehandicapte zoon na zijn dood niets tekortkomt. Dat hij bijvoorbeeld zelf de kosten voor zijn verzorging kan dragen. Tegelijk wil hij zijn andere zoon niet benadelen. Een complexe situatie...

Het restlegaat biedt in gevallen als deze vaak een oplossing. Bruno kan een testament opmaken waarmee hij drie vierde van zijn nalatenschap overdraagt aan zijn gehandicapte zoon. Het erfdeel van zijn andere zoon beperkt hij dan tot diens erfrechtelijke reserve van een vierde. Om er zeker van te zijn dat deze laatste op zijn beurt niet in de kou blijft staan, kan Bruno hem via restlegaat als tweede begunstigde aanduiden.

Daardoor krijgt de tweede zoon bij het eventueel vooroverlijden van zijn gehandicapte broer zo wat overblijft uit het beschikbaar deel van de nalatenschap, namelijk het deel dat de vader extra aan zijn gehandicapte zoon overliet. Op dit deel is het voordeligere successietarief in rechte lijn van toepassing. De fiscale administratie gaat er immers van uit dat het legaat rechtstreeks van de vader komt en niet via de broer (hogere tarieven).

Wat is een duolegaat?

Een duolegaat is een testamentaire techniek voor personen die alleen verre erfgenamen hebben of die derden willen bevoordelen. Al die personen moeten – in elk Gewest – normaliter hoge successierechten of erfbelasting betalen.

Via een duolegaat benoemt de erflater bij testament zowel een laag belaste algemeen legataris (bv. een vzw of een stichting) als een of meer bijzondere legatarissen. De algemeen legataris is daarbij verplicht de rechten en kosten betreffende het (de) lega(a)t(en) aan de bijzondere legataris(sen) te betalen. Bij een duolegaat is het dus de algemeen legataris die de successierechten of erfbelasting op het (de) bijzondere lega(a)t(en) betaalt. Dankzij deze techniek ontvangen personen die onder een hoog tarief van successierechten of erfbelasting vallen, een hoger bedrag dan ze zouden ontvangen als ze rechtstreeks in het testament worden opgenomen. Anderzijds doet de erflater aan liefdadigheid, doordat de gekozen instelling ook een deel van de nalatenschap ontvangt, na aftrek van de rechten en kosten die haar worden aangerekend.

Voorbeeld

Mia, ongehuwd, heeft een roerend vermogen van 300.000 euro en zou dat bedrag graag bij testament nalaten aan Pieter, haar petekind.

Pieter, die geen familieband heeft met Mia, zal op die som dan tot 55% (Vlaams Gewest) of zelfs 80% (andere gewesten) aan successierechten of erfbelasting betalen en dus slechts een beperkt bedrag overhouden.

Mia kan ervoor kiezen een testament op te stellen waarin ze 160.000 euro aan Pieter vermaakt en de resterende 140.000 euro aan een vzw, die de successierechten of erfbelasting op het aan Pieter toekomende legaat zal moeten betalen.

Pieter krijgt 160.000 euro, wat meer is dan hij normaal zou hebben ontvangen, en is geen successierechten of erfbelasting verschuldigd.

De vzw zal 8,8% (Vlaams Gewest), 7% (Waals Gewest) of 12,5% (Brussels Gewest, erkende vzw) betalen op het legaat van 140.000 euro, en de gewone tarieven van toepassing op het deel dat Pieter krijgt (€ 160.000).

Waar moet u op letten?

- De erflater kiest best een solide instelling die vertrouwd is met deze planningstechniek en administratief in orde is (boekhouding...). Hij doet er ook goed aan eventueel een vervangende instelling aan te stellen voor het geval de eerste het legaat zou verwerpen of niet meer zou bestaan op het moment van het overlijden.
- De toe te passen successierechten of erfbelasting (Vlaamse, Brusselse of Waalse) worden niet bepaald door de vestigingsplaats van de zetel van de begunstigde instelling, maar wel door de plaats waar de nalatenschap openvalt (hangt af van de fiscale verblijfplaats van de overledene).
- De gekozen instelling moet uiteraard een voldoende groot deel ontvangen, na aftrek van de haar aangerekende rechten en kosten, anders zou ze haar legaat wel eens kunnen verwerpen.

“Bij een duolegaat is het de algemeen legataris die de successierechten of erfbelasting op het bijzondere legaat betaalt.

De levensverzekering

Ook met een levensverzekering zoals een Tak 21- of een Tak 23- product kan u bepaalde personen veelal op een voordelige manier begunstigen na uw overlijden. De manier waarop u dat doet en het voordeel dat u daarbij hebt, hangen af van het product dat u kiest. Wil u hierover meer weten? Maak dan een afspraak met uw financieel adviseur in uw Belfius-kantoor. Hij kan een beroep doen op een team van experts.

Het beding van aanwas en de tontine dienen bij de aankoop van een onroerend goed vastgelegd te worden in een authentieke akte.

Het beding van aanwas en de tontine

Een beding van aanwas wordt voorzien bij de koop van een onroerend goed wanneer twee personen (niet met elkaar gehuwd, of gehuwd onder een stelsel van zuivere scheiding van goederen) het goed in onverdeeldheid wensen te kopen via onverdeelde fondsen of elk voor de helft uit eigen fondsen. Door deze clause gaat bij overlijden van een van beiden zijn helft van het onroerend goed automatisch naar de andere koper (ofwel in volle eigendom, ofwel in vruchtgebruik).

De overlevende koper verkrijgt de helft van het goed niet via nalatenschap, maar op basis van een overeenkomst. Zoals bij elke overeenkomst, is het akkoord van beide partijen nodig om deze clause op een later tijdstip te wijzigen of te verbreken.

Er zijn geen successierechten of erfbelasting verschuldigd bij deze overdracht op het moment van het overlijden van de eerststervende, maar wel registratierechten van 12,5% of 10%, afhankelijk van het Gewest. Het kanselement van de overeenkomst is evenwel essentieel om van dit fiscale voordeel te kunnen genieten. Wanneer beide kopers niet dezelfde levensverwachting hebben, wordt een beding van aanwas door de fiscus beschouwd als een vermomde schenking en zullen successierechten of erfbelasting verschuldigd zijn op de helft van het onroerend goed.

Een tontine is qua resultaat erg vergelijkbaar met een beding van aanwas, met dien verstande dat een beding van aanwas ook na het verwerven van een goed kan gesloten worden tussen beide mede-eigenaars, daar waar een tontine deel uitmaakt van de oorspronkelijke koopovereenkomst.

Het beding van aanwas kan als een optionele clause aangewend worden. Bij het overlijden kan dan gekozen worden om de clause al dan niet toe te passen.

Aangezien deze clauses geen schenking inhouden, kunnen de reservataire erfgenamen hiervan geen inkorting vragen wanneer ze zouden menen dat hun reserve is aangetast.

Het beding van aanwas en de tontine dienen bij de aankoop van een onroerend goed vastgelegd te worden in een authentieke akte bij de notaris. Bij roerende goederen is dat niet nodig, maar wel nuttig. De precieze formulering van de clause kan belangrijke nuances inhouden.

Die oplossingen zijn fiscaal minder interessant voor onroerende goederen in het geval van gehuwde partners, omdat de geldende registratierechten voor de overlevende partner vaak hoger liggen dan de successierechten of erfbelasting bij erfenissen tussen echtgenoten. Hetzelfde geldt voor samenwonenden, die aanspraak kunnen maken op dezelfde tarieven als echtgenoten.

Voorbeeld

→ Beding van aanwas

Stel: Gerda en Bruno opteren voor een beding van aanwas. Dat betekent dat ze ofwel samen goederen kopen, ofwel goederen in onverdeeldheid brengen en daarbij bedingen dat het aandeel van de eerststervende naar de langstlevende zal gaan.

→ Wat gebeurt er als Gerda of Bruno sterft?

De langstlevende moet geen schenkings- of successierechten of erfbelasting betalen. Een beding van aanwas wordt immers niet beschouwd als een vrijgevigheid, maar als een overeenkomst ten bezwarende titel, op voorwaarde dat de wederzijdse inbreng gelijkwaardig is en de twee deelgenoten gelijke overlevingskansen hebben.

Wel moet de langstlevende mede-eigenaar registratierechten betalen op de helft van het goed verkregen door overlijden. De registratierechten, variërend tussen 10% en 12,5% (behoudens korting), zijn alleen van toepassing op onroerende goederen.

Bijkomende mogelijkheden voor gehuwden

U bent gehuwd en wenst uw successieplanning actief vorm te geven. Wat uw nalatenschap precies omvat, is in belangrijke mate bepaald door uw eventueel huwelijkscontract. Wil u uw successieplanning optimaliseren door een huwelijkscontract op te stellen of er aanpassingen in aan te brengen, dan moet u met twee zijn: uw echtgenoot moet akkoord gaan.

Wil u uw successieplanning onder handen nemen zonder het akkoord van uw echtgenoot, dan hebt u dezelfde mogelijkheden als een ongehuwde:

- u kan stappen zetten die al een impact hebben bij leven, zoals een schenking
- of maatregelen treffen die pas na uw overlijden een impact hebben zoals een testament, een duolegaat of een restlegaat
- of kiezen voor tontine, beding van aanwas, verzekeringen...

Echtgenoten die gehuwd zijn met gemeenschap van goederen hebben geen volledige individuele vrijheid wat hun gemeenschappelijk vermogen betreft. Dat is logisch omdat het beide echtgenoten toebehoort.

Aanpassing van uw huwelijkscontract

Of u een huwelijkscontract hebt, en zo ja, wat dit inhoudt, bepaalt in belangrijke mate uw successieplanning.

Overlevingsrechten

In uw huwelijkscontract kan u overlevingsrechten vastleggen. Hiermee regelt u een schenking tussen u en uw echtgenoot die pas wordt uitgevoerd na de dood van een van u beiden. Er zijn twee soorten overlevingsrechten: huwelijksvoordelen en contractuele erfstellingen.

Huwelijksvoordelen

Een huwelijksvoordeel kan ervoor zorgen dat uw gemeenschappelijk vermogen ongelijk wordt verdeeld bij het overlijden van een van beide partners. Huwelijksvoordelen worden immers meestal niet als schenkingen beschouwd.

Uw reservataire erfgenamen kunnen er in principe dus niet tegen ingaan. Alleen kinderen uit het vorige huwelijk van de overledene kunnen de inkorting ervan in bepaalde gevallen vorderen. Indien de eerststervende echtgenoot eigen goederen zou ingebracht hebben in het gemeenschappelijk vermogen, kunnen zelfs de kinderen uit zijn huwelijk met de langstlevende echtgenoten bepaalde rechten laten gelden op dit gemeenschappelijk vermogen.

Het meest voorkomende huwelijksvoordeel is de clause **'langst leeft, al heeft'**: hiermee bekomt de langstlevende de volle eigendom van de huwgemeenschap. Deze clause wordt vaak naar voor geschoven als de verstandhouding met de kinderen en/of schoonkinderen niet optimaal is.

Met een **keuzebeding** in uw huwelijkscontract kan de langstlevende echtgenoot kiezen tussen verschillende verdelingen van het gemeenschappelijk vermogen.

Indien de schenking de reserve van de reservataire erfgenamen aantast, dan kunnen ze de inkorting vragen van de contractuele erfstelling.

Op dat ogenblik kan hij rekening houden met de vermogenstoestand, de gezinssituatie en de kost van zijn keuze. De clause biedt ook de mogelijkheid om bijvoorbeeld het roerend vermogen in volle eigendom toe te kennen aan de langstlevende, en voor het onroerend vermogen het wettelijk stelsel te laten gelden. Deze formule is flexibeler dan 'langst leeft, al heeft', die soms duur wordt betaald.

Werd een beding van vooruitmaking opgenomen in uw huwelijkscontract, dan heeft de langstlevende het recht om voor de verdeling in twee helften bepaalde goederen uit het gemeenschappelijk vermogen te nemen.

Sinds 1 september 2018 voorziet het Burgerlijk Wetboek uitdrukkelijk dat deze huwelijksvoordelen ook van toepassing kunnen zijn ingeval van een stelsel van scheiding van goederen, bijvoorbeeld bij een stelsel van scheiding van goederen met verrekening van aanwinsten.

Contractuele erfstellingen

Een contractuele erfstelling kan bedoeld zijn om heel uw nalatenschap over te laten aan de langstlevende echtgenoot: zowel uw eigen vermogen als uw aandeel in het gemeenschappelijk vermogen. Dit hoeft niet noodzakelijk wederzijds te zijn. Een contractuele erfstelling is op elk moment herroepbaar door de schenkende echtgenoot, op eender welke manier: via brief, testament, zelfs stilzwijgend, tenzij deze erfstelling is opgenomen in een huwelijkscontract.

Indien de schenking de reserve van de reservataire erfgenamen aantast, dan kunnen ze de inkorting vragen van de contractuele erfstelling.

Net als bij een legaat worden op de contractuele erfstelling successierechten of erfbelasting geheven.

Hoeveel kost een wijziging van uw huwelijkscontract?

Dat hangt af wat u precies wil wijzigen. Voor een wijziging moet u altijd bij de notaris langsgaan.

Wil u bijvoorbeeld de clause 'langst leeft, al heeft' laten schrappen, dan kost u ongeveer 500 euro. Stel dat u een eigen goed wilt inbrengen in de huwelijksgemeenschap, dan zal dat ongeveer 1.000 euro kosten. En stel dat u uw huidige huwelijksvermogensstelsel wil vervangen door een ander, dan kost dat zo'n 1.500 à 1.700 euro. Best informeert u bij uw notaris naar de kosten in uw geval en weegt u die af tegen de voordelen in uw successieplanning.

Verklarende woordenlijst

Verklarende woordenlijst

- **Beschikbaar deel:** deel van de fictieve massa, namelijk de helft, dat niet is voorbehouden voor de reservataire erfgenamen. De erflater of schenker kan dus vrij beschikken over dit deel van de nalatenschap.
- **Blote eigendom:** juridische eigendom van een goed, ontbloomt van het vruchtgebruik. Als u bijvoorbeeld over de blote eigendom van een woning beschikt, mag u er niet in wonen, noch ze verhuren. U hebt geen recht op het gebruik (de bewoning) noch op de vruchten (de huurinkomsten). Als blote eigenaar, kan u de blote eigendom wel verkopen of wegschenken.
- **Duolegaat:** testamentaire techniek waarbij een persoon een algemeen legataris aanstelt (bv. een vzw die kan erven aan een voorkeurtarief), alsook een bijzonder legataris, met last voor deze eerste om de lasten en kosten te dragen die normaal verschuldigd zouden zijn door de tweede persoon. Deze laatste betaalt dus geen successierechten of erfbelasting.
- **Eigen vermogen:** alle eigen bezittingen en schulden van een echtgenoot. De omvang ervan verschilt naargelang het gekozen huwelijksvermogensstelsel.
- **Erfdeel:** deel van een nalatenschap dat aan een bepaalde erfgenaam toekomt.
- **Erflater:** persoon die een erfenis nalaat.
- **Fictieve massa:** de waarde van de volledige nalatenschap, verminderd met de schulden, plus de waarde van bepaalde schenkingen die de erflater tijdens zijn leven heeft gedaan. Hierop wordt de reserve (50%) berekend.
- **Gemeenschappelijk vermogen:** alle gemeenschappelijke bezittingen en schulden van een echtpaar, gehuwd onder het wettelijk stelsel of het stelsel van algehele gemeenschap. Alle goederen waarvan niet kan worden aangetoond dat ze tot het eigen vermogen van een van beide echtgenoten behoren, gehuwd onder het wettelijk stelsel, behoren ook tot het gemeenschappelijk vermogen.
- **Graad:** familieband die bepaalt hoe dicht personen met elkaar verwant zijn. In rechte lijn is de graad gelijk aan het aantal generaties tussen u en de persoon in kwestie. Uw kinderen en ouders zijn uw verwanten in de eerste graad, uw kleinkinderen en grootouders zijn uw verwanten in de tweede graad. In de zijlijn is de graad gelijk aan het aantal generaties tussen u en de gemeenschappelijke voorouder + het aantal generaties tussen de gemeenschappelijke voorouder en de persoon in kwestie. Uw broer en u zijn verwant in de tweede graad.
- **Handgift:** een schenking van hand tot hand van roerende, lichamelijke goederen. Tenzij documenten in verband met de handgift zouden geregistreerd worden, dient de begiftigde geen schenkingsrechten/schenkelasting te betalen en zijn er geen notariskosten. Indien de schenker overlijdt binnen de drie jaar na het doen van de (niet-geregistreerde) schenking, zijn er wel successierechten of erfbelasting verschuldigd.
- **Huwelijkscontract:** contract dat voor of tijdens het huwelijk door beide echtgenoten bij een notaris wordt afgesloten en minstens het huwelijksvermogensstelsel vastlegt. Er kunnen ook overlevingsrechten in worden opgenomen.
- **Huwelijksvermogensstelsel:** het stelsel – erkend door het huwelijksvermogensrecht – dat bepaalt welke echtgenoot eigenaar is van bepaalde bezittingen, hoe die worden beheerd, op welk vermogen een bepaalde schuld kan worden verhaald en hoe de goederen en schulden worden verdeeld bij ontbinding van het huwelijk. De meest voorkomende stelsels zijn het wettelijk stelsel, het stelsel van algehele gemeenschap en het stelsel van scheiding van goederen.
- **Legaat:** testamentaire beschikking, waarmee de erflater bepaalde goederen aan een legataris toekent. Ook de goederen zelf noemt men een legaat.
- **Legataris:** elke persoon of instelling die door een testament wordt begunstigd met een legaat.

- **Onverdeeldheid:** bezitting of schuld die aan verschillende personen toebehoort of die op verschillende personen kan worden verhaald. Komt onder meer voor bij personen gehuwd onder het stelsel van scheiding van goederen, wanneer niet kan worden aangetoond wie van beiden de eigenaar of schuldenaar is.
- **Overlevingsrechten:** in een huwelijkscontract opgenomen rechten die uitwerking krijgen op het moment dat een van beide echtgenoten overlijdt. Er zijn twee soorten overlevingsrechten: huwelijksvoordelen en contractuele erfstellingen.
- **Plaatsvervulling:** plaatsvervulling is een wettelijke fictie waarbij afstammelingen van een vooroverleden persoon in diens plaats komen in het kader van een nalatenschap. Bijvoorbeeld: een nichtje erft samen met haar oom en tante, omdat ze 'de plaats inneemt' van haar vooroverleden vader.
- **Reservataire erfgenamen:** wettelijke erfgenamen die aanspraak kunnen maken op hun reserve of een deel ervan. De wet kent twee soorten reservataire erfgenamen: de langstlevende echtgenoot, en de afstammelingen.
- **Reserve:** deel van de nalatenschap dat is voorbehouden voor de reservataire erfgenamen. Met andere woorden: de volledige fictieve massa min het beschikbaar deel.
- **Restlegaat:** het restlegaat is een testamentaire beschikking waarbij de erflater een deel of het geheel van zijn vermogen legateert aan een bepaalde persoon (de bezwaarde), maar daarbij tevens bepaalt dat wat bij overlijden van die bezwaarde overblijft van de gelegateerde goederen, moet toekomen aan een of meerdere andere personen (de geroepenen).
- **Testament:** document waarin de erflater zijn nalatenschap geheel of gedeeltelijk verdeelt onder bepaalde personen.
- **Verblijvingsbeding:** huwelijksvoordeel dat het gemeenschappelijk vermogen volledig toekent aan de langstlevende echtgenoot. "Langst leeft, al heeft" wordt het verblijvingsbeding in de volksmond genoemd.
- **Volle eigendom:** de som van de blote eigendom en het vruchtgebruik. De volle eigendom omvat het recht op het gebruik, de vruchten en de beschikking van een bepaald goed.
- **Vruchtgebruik:** omvat het recht op het gebruik en de vruchten, zoals huurinkomsten, van een goed. De vruchtgebruiker mag een goed echter niet verkopen of wegschenken.
- **Wettelijke erfgenaam:** persoon die op basis van de wet wordt geroepen tot een nalatenschap of een deel ervan. De wettelijke erfgenamen zijn de naaste verwanten van de erflater en de langstlevende echtgenoot.

Deze brochure is gebaseerd op de wetgeving van kracht op 1 september 2018 en geeft u een eerste inzicht in de wetgeving over en de tarieven bij nalatenschappen, maar is zeker niet volledig. Er bestaan immers tal van specifieke situaties waarop specifieke regels van toepassing zijn.

Meer informatie en uitgewerkte voorbeelden vindt u in het successiedossier op onze website belfius.be. Uiteraard bent u ook welkom in uw Belfius-kantoor dat een beroep kan doen op een team van experts, voor een klare kijk op uw eigen, specifieke situatie

